

บทสัมภาษณ์

งานที่ยิ่งใหญ่ใน ไอ.ซี.ยู.

ศ.นพ.พรเลิศ นัตรแก้ว

หน่วยเวชบำบัดวิกฤต

ภาควิชาวิสัญญีวิทยา คณะแพทยศาสตร์ จุฬาฯ

การทำทานหรือการสละออก เป็นการพัฒนาจิตให้รู้จักว่า ให้อย่างไรจึงจะทำให้ใจเป็นสุข ทางพุทธศาสนาแบ่งการให้ทานตามลำดับขั้น เป็นวัตถุทาน อกุศลทาน และธรรมทาน สิ่งที่เหมาะสมที่จะทำได้ไม่ยากคืออกุศลทาน ดังที่เห็นจากการปล่อยนกปล่อยปลา ในวาระต่าง ๆ 2 ปี มาแล้วมีผู้ป่วยท่านหนึ่งมาสอนให้เรารู้จักความประเสริฐสุดของธรรมะเรื่องนี้

ท่านเป็นผู้ป่วยสูงอายุเข้ามารับการผ่าตัดช่องท้อง หลังผ่าตัดมีปัญหาท้องอืด ปวดแน่นท้อง ประมาณ 7 วัน ผู้ป่วยมีอาการหอบเหนื่อยมาก ความดันโลหิตต่ำ และหัวใจหยุดเต้น ภายหลัง CPR ผู้ป่วยเข้า ไอ.ซี.ยู. ใช้ high support ได้รับการวินิจฉัยว่าเป็น septic shock with ARDS

ญาติซึ่งเป็นบุคลากรทางสาธารณสุข ไม่พอใจอย่างมาก เนื่องจากได้ยินผู้ป่วยบ่นเรื่องท้องมาหลายวัน รู้สึกว่าไม่ได้รับการใส่ใจที่เพียงพอ รอจนอาการหนักมากจึงมารักษา เวลาพูดอะไรก็ถูกมองว่าเรื่องมาก

ใน ไอ.ซี.ยู. ญาติผู้ป่วยขอจดชื่อแพทย์ที่ให้การรักษาทั้งหมด ขอดูหน้าป้าย และจดคำสั่งการรักษาในขณะที่การเผชิญหน้าเริ่มรุนแรงขึ้น เรารู้สึกว่าความทุกข์ของญาติไม่ใช่มีแค่ผลการรักษาที่แย่งโดยไม่คาดหมาย

แต่เป็นทุกอย่างตั้งแต่ก้าวเท้าเข้ามาใน ไอ.ซี.ยู. ทางทีมงานจึงตัดสินใจทำ family meeting อีกรอบหนึ่ง แต่ครั้งนี้ไม่ได้เพื่อแจ้งข้อมูล แต่เป็นการสื่อสารเพื่อความเข้าใจความทุกข์และความขัดแย้งทุกคนกำลังเผชิญอยู่

แนวทางที่เราใช้คือ การฟังอย่างลึกซึ้ง (deep listening) โดยที่ไม่พยายามแก้ต่าง ภายหลังจากการซักถามและต่อว่าด้วยความโกรธ ลูกสาวบอกว่าเขาจะทำทุกอย่างเพื่อให้ได้พ่อคนเดียวของเขาคืนมา พ่อเป็นครู พ่อทำทุกอย่างที่จะเลี้ยงดูลูกด้วยลำพังคนเดียว เนื่องจากแม่เสียชีวิตตั้งแต่วัยเด็ก ในขณะที่พูด ลูกก็ร้องไห้ บอกเสียใจที่เป็นคนซุกงูให้พ่อมาผ่าตัดและกำลังจะตาย

ภายหลังการรับฟังอย่างสงบ เราได้แสดงความเสียใจในสิ่งที่เกิดขึ้น แต่ทั้งนี้เราคิดว่าผู้ป่วยยังไม่ถึงกับหมดหวังเสียทีเดียว เนื่องจากสังเกตพบว่าท่านมีการขยับตัวตามการกระตุ้น ทีมของเราขอโอกาสในการดูแลอย่างเต็มที่ ส่วนผลที่เกิดขึ้นกับปัจจัยหลายอย่าง แต่อย่างหนึ่งที่เรารู้สึกได้แน่นอน คือ การทำให้ท่านไม่ทรมาน เราเชื่อว่าแม้ท่านพูดไม่ได้ แต่น่าจะรับรู้ความสุขสบายได้

หลังการพูดคุยพยาบาลได้เชิญญาติ ให้มีส่วนร่วมในการดูแล

ข้างเตียงผู้ป่วยเท่าที่ทำได้ เช่น การเช็ดตัว การบีบนิ้ว การสวดมนต์ให้ฟัง แม้จะได้ทำอย่างเต็มที่ ลูกสาวยังมีสีหน้าที่เคร่งเครียด พร้อมบอกกับพยาบาลว่ายังโกรธแพทย์มาก โดยเฉพาะแพทย์เจ้าของไข้ซึ่งไม่ใช้เวลา และไม่เคยแม้แต่จะขอโทษ

ในช่วงหลายสัปดาห์ที่ได้ดูแลกัน ทั้งผู้ป่วย ญาติ และทีมผู้รักษาเอง รู้สึกเลยว่าทุกคนกำลังถูกทดสอบความเป็นมนุษย์ และจิตวิญญาณในความเป็นแพทย์และพยาบาล อาการผู้ป่วยหลายรอบแม้หนักแค่ไหน ก็ยังสามารถรักษาให้กลับมาได้ทุกครั้ง

อยู่มาวันหนึ่ง ลูกยืนคุยกับเราข้างเตียง บอกเขาไปแล้วว่าทำไมพ่อเขาถึงยังไม่จากไป พ่อซึ่งสอนลูกทุกอย่าง กำลังสอนเขาให้เรียนรู้ที่จะให้อภัย และวันนี้เป็นวันที่เขาไม่โกรธ และให้อภัยทุกคนที่เกี่ยวข้องได้แล้ว ผู้ป่วยจากไปอย่างสงบในอีก 2 วันต่อมา ลูกสาวมีท่าทีที่สงบมาก พวกเราได้มีโอกาสไปรดน้ำศพ และรับคำเชิญไปทำบุญในโอกาสครบรอบ 1 ปีของการจากไป พวกเราได้เรียนรู้ถึงจิตใจความเป็นมนุษย์ที่ฟังให้ความเมตตาแก่กัน และได้รู้จักธรรมชาติที่สูงคือการให้อภัย อันนำไปสู่การดับความโกรธที่แท้จริง